

A franciaországi mezőgazdasági gép-, növényvédőszer-, műtrágya-, takarmány- és vetőmag-piac

A francia mezőgazdaság az elmúlt időszakban jelentős piaci pozíciókat veszített, mára már csak az ötödik a világelső mezőgazdaságainak sorában, megelőzi őt nem csak az USA, de Hollandia, Németország és Brazília is. Az új helyzet jelentős erőfeszítéseket és alkalmazkodást követel meg az agrárium szereplőitől, befolyásolja a termeléshez fölhasznált segédanyagok és gépek piacát is. A növényvédőszer-gyártók, a vetőmag-előállítók- és forgalmazók, a műtrágya- és gépgyártók egybehangzó véleménye szerint a jelenlegi piaci pozíciók megtartása, az elvesztett piacok legalább egy részének visszaszerzése csak a maximális hatékonyságú kutatás-fejlesztésen (és az ennek köszönhető hatékonyság-javulásnak és költségcsökkenésnek), valamint részben az ehhez kapcsolódó oktatáson és képzésen keresztül valósítható meg. A várakozásokkal ellentétben a cégek komoly üzleti lehetőségeket látnak a bio-kontrollban, azaz érdekeltek az ökológiai átmenettel összhangban lévő kutatás-fejlesztésre is, csupán „időt kérnek” ahhoz, hogy a szükséges technológiákkal meg tudjanak jelenni.

Ronan Goff (DUPONT, az [UIPP](#), azaz a franciaországi növényvédőszer-gyártók és forgalmazók szövetségének képviselője) arra hívta föl a figyelmet, hogy a növényvédelem ellenére a növénybetegségek miatt a világ éves mezőgazdasági termelésének 30-40%-a megy tönkre. Nem véletlen tehát, hogy a piac egyelőre bővül, de ez a világ egyes részein nagyon változó képet mutat. Míg Nyugat –Európában csak 0-2% ez a mutató (sőt konkrétan Franciaországban csökken a növényvédőszer-fölhasználás), Kína, az USA és Kelet-Európa 6-8%-os bővülést mutat föl, Indiában és Braziliában viszont az éves bővülés a 10-12%-ot is eléri. A bővülő piac nagyon jelentős K+F-ráfordításokat is megmozgat, de látható, hogy a forrásokat elsősorban a fejlődő piacokra koncentrálnak a cégek. Európában ez a tevékenység viszonylag kevésbé jelentős a világ többi részéhez képest, ami elsősorban a piac „érettségével” magyarázható.

A szakma szemével Franciaország „nagyon nehéz eset”, mivel a jogszabályi háttér nagyon összetett, sőt áttekinthetetlen, de főleg a jogszabályok alkalmazása az, ami hihetetlenül körülményes és nagyon komoly versenyhátrányt okoz a termelőknek. A bio-kontroll viszont a növényvédelemben érintett cégeknek is piaci lehetőségeket jelent, a vállalatok igyekeznek ezeket is megragadni – ez különösen igaz Franciaországra az agroökológiai program elindítása óta. Hozzátette, dicséretes Stéphane Le Foll miniszter azon törekvése, hogy Franciaországot a biológiai növényvédelem világviszonylatban is élen járó országává tegye, ők is érdekeltek az alternatív eljárások kifejlesztésében, de időre és főleg komoly forrásokra van szükség ahhoz, hogy ugyanolyan hatékony megoldások álljanak rendelkezésre, mint a klasszikus növényvédelemben.

Christophe Beaunoir (Borealis Chimie, az [UNIFA](#) azaz a műtrágyagyártók szövetségének i képviselőjében) adatai szerint összességében 11 millió tonna műtrágyát adtak el Franciaországban a 2011-12-es kampányban, amivel az ötödik legnagyobb fölhasználók a világban. Nitrogénből 1, magnéziumból 7%-kal csökkent, foszforból viszont 11%-kal nőtt a fölhasználás, összességében pedig valamelyest nőttek az eladások az előző kampányhoz képest. Világosan tetten érhető szerinte az a komparatív előny a gyártás energiaköltségeinél, amit az amerikai cégek élvezhetnek az európaiakkal szemben a palagáz amerikai kitermelése miatt, a francia vállalatok helyzetét pedig ezen túl az egyre inkább előregedő gyártókapacitás is nehezíti. Ezzel együtt céljuk, hogy legalább a jelenlegi piaci részesedésüket meg tudják tartani egy olyan gazdasági környezetben, ahol a harmadik országokból érkező konkurencia egyre erősebb. Az energiaárak emelkedése ellenére a műtrágya-árak inkább csökkennek, ami

Franciaországban is tetten érhető az elmúlt másfél évben, aminek egyik magyarázata az lehet, hogy a francia műtrágya-ipar mögött egyre nagyobb arányban Öböl-beli befektetők állnak, biztosítva egyben a kellő energetikai háttérrel is (*így pl. a Borealis-csoport mögött, míg legnagyobb konkurensük, a Yara norvég energetikai háttérrel bír*). Szerinte az Európában széles körben használt és preferált ammónium-nitrát továbbra is a gyártók vezető terméke lesz, egyben jelképe az európai minőségi mezőgazdaságnak. Az általános „kedveltség” oka elsősorban abban keresendő, hogy a világ más részein használt, akár 25%-os illanási veszteséget produkáló ureával szemben teljes mennyiségben képes hasznosulni, amennyiben megfelelő mennyiségben és technológiával juttatják ki.

Joël Meunier (Maïsador Semences, a 130 francia vetőmag-termelő és/vagy forgalmazó vállalatot, kutatóhelyet tömörítő [Union française des semenciers](#), UFS képviselésében) adatai szerint a francia vetőmag-szektor éves szinten nagyon jelentős, 840 millió eurós kereskedelmi pozitívumot mutat (ez egy év alatt 26%-os bővülést mutatott!), a belső piac jelenleg 1,551 milliárd, az export közel 1,422 milliárd eurót tesz ki. A teljes francia vetőmagforgalom 2,972 milliárd euró, ebből 39% kukorica és cirok, további 22% zöldség- és virágmag, 12% gabona és fehérjenövény, 13% rost- és olajnövény, 7% a cukorrépa, 4% takarmánynövény és 3% egyéb.

Franciaország a világ második legnagyobb vetőmag-exportőre és világelső a GOF-növények vetőmag-exportjában. A francia vetőmag-szektor számára két nagy, még meghódítandó terület van, az egyik Afrika, a másik a Közép- és a Távol-Kelet. Az exportált vetőmag 80%-át három csoport: a kukorica, az olajnövények és a kertészeti (zöldség-virág) magvak teszik ki, de a legnagyobb „szelet” a kukorica vetőmagjé – nem kizárt, hogy a klímaváltozás jeleként értelmezhető az a tény, hogy egyre nagyobb mennyiséget vásárolnak az észak-európai országok kukorica-vetőmagból. Jelen pillanatban kukoricából 620 millió eurónyi vetőmag kerül külföldre, a külkereskedelmi mérleg +480 millió euró. (A 2011/12-es kampányhoz képest 2012/13 adatai +25%-os bővülést mutat ez a terület.) A zöldség- és virágmagok kivitele 2012/13-ban 303 millió euró volt, az export-import +174 millió eurós aktívumot mutat. Az EU-27-ben a fő vevők Olaszország, Hollandia és Spanyolország, a harmadik országok körében az USA és Marokkó. Az olajnövények vetőmagjának exportja a legutolsó kampányban 231 millió euró árbevételt jelentett a francia cégeknek, a külkereskedelmi aktívum ebben a szegmensben +141 millió euró – a repce- és napraforgó-előállítások több, mint fele exportra kerül.

A francia vetőmag-ágazat erősségei közé tartozik a szervezetsége, a 15%-os árbevétel-arányos kutatás-fejlesztési ráfordítás, valamint a megbízható termelői, vetőmagüzemi és logisztikai háttér. Veszélyt jelent viszont a jelenlegi szabályozási környezet, aminek egyik következményeként a francia vetőmag-cégek kiszorultak a GMO-fajták piacáról, a másik pedig a növényvédelemmel összefüggő terület, a csávázás és az egyre kevesebb használható molekula. **Joël Meunier** megjegyezte, rövid távon akár előnyt is jelenthet a GMO-mentesség és az ilyen piacokra történő vetőmag-szállítás, de meggyőződése, hogy ez a helyzet és a vele járó bizonyos védettség hosszú távon nem fog fennmaradni, így ez valójában inkább hátránnyként fogható föl, ami a későbbi piaci pozíciókat jelenti.

Eric Philippe a [Sofiprotéol](#)ⁱⁱ képviselésében a takarmánypiacot mutatta be, itt Franciaország a 10. a világban, közvetlenül Németország mögött az éves szinten eladott 21 millió tonnával – a fölhasználás évente 0,6-0,7% körüli csökkenést mutat a kétezres évek eleje óta. A takarmányipar számára fontos tény, hogy a világban a takarmánypiac évente 10-13%-kal bővül (kivéve Európa), a legfontosabb piacok Kína, India, Brazília és az USA, ezzel együtt leginkább csak a premixek és bizonyos kiegészítők exportjára van érdemi lehetőség, a

megtermelt mennyiség döntő része az üzemek 100-150 kilométeres körzetében talál vevőre. A szektor jellemzője, hogy egyre inkább koncentrálódik, a szereplők száma a legkisebbek eltűnésével folyamatosan csökken.

Az ország takarmány-fölhasználásának csökkenése elsősorban a baromfiágazat szűkülésének tudható be, de hozzájárul az egyre jelentősebb húsimport Németországból (és a többi észak-európai országból), a két ország húskereskedelmi mérlege a marhahús esetében már a kilencvenes évek közepe, a sertésnél 2005 óta negatív Franciaországra nézve, és 2010-re a baromfi is az lett. Érzéseik szerint ebben annak is része van, hogy a német állattartók a megújuló energiatermelésben olyan kiegészítő jövedelemre tettek szert, aminek köszönhetően sokkal versenyképesebben tudnak megjelenni a húspiacon. További probléma, hogy a francia mezőgazdaság továbbra is elsősorban családi jellegű és az ipari (elsősorban vágóhídi) kapacitás is sokkal elaprózottabb, így mintegy 10-15%-kal nagyobb költség terheli a termékeket, mint Hollandiában vagy Németországban. Arra volna szükség, hogy az egyéni gazdaságok megtartása mellett azok, de leginkább a földolgozók méretét növelni lehessen, hogy ezzel párhuzamosan javuljon a versenyképesség is.

Stéphane Billerot (Sulky) a mezőgazdasági géppiacot mutatta be, ahol a globális piacból Amerika 31, Európa 34, Ázsia-Óceánia 34%-kal részesedik, míg Afrika és a Közel-Kelet csupán 1%-ot jelent - Franciaországra a világpiac 4%-a jut, értéke 5,6 milliárd euró lesz 2013-ban, 2014-re 5,4 milliárdot várnak, ugyanannyit, mint 2012-ben. Az európai mezőgazdasági gépgyártásban a legnagyobb szelet a traktoroké (25%), ami jelenleg stagnálást mutat. A francia export közel 80%-a Európába kerül (2,34 milliárd euró), 310 millió euró az amerikai export, míg a világ többi részére 360 millió euró jut. A talpon maradás egyik elengedhetetlen feltétele a cégek számára a magas szintű és folyamatos kutatás-fejlesztés, valamint a gyártás hatékonyságának növelésével a költsége csökkentése és a versenyképes piaci árak lehetőségének megteremtése. Sajnálatos módon ebből a szempontból a francia vállalatok mérete és strukturáltsága elmarad a fő versenytársakétól (így a németektől) és a vállalati szemléletben is sokkal kevésbé van jelen az export-orientáltság. Nagyon nehezen tudnak a francia cégek megfelelő szakértelemmel bíró gyártó és forgalmazó munkatársakat fölvenni, az ország földrajzi elhelyezkedése miatt pedig messzebb vannak a jelentős keresletet mutató kelet-európai piacoktól. Ugyan a francia mezőgazdaság egy biztos és kiszámítható keresletet jelent, ami részben előny, részben viszont hátrány, mivel a cégek csak késve reagálnak a nemzetközi piaci trendekre. Nem könnyíti meg a cégek helyzetét, hogy az ország fejlett mezőgazdasága ellenére az egyes régiók nem pontosan ugyanazokat a gépeket használják, így egy-egy modelltől több változattal, de egyenként kisebb szériával is meg kell jelenni.

Somogyi Norbert, Párizs

ⁱ Union des industries de la fertilisation

ⁱⁱ A [Sofiprotéol](#), mint az olaj- és fehérjenövény-termelők „bankja” Franciaországban 100 ezer növénytermelőt és 175 ezer állattartót képvisel, ilyen háttérrel valósít meg egyre jelentősebb befektetéseket már Afrikában is, legyen szó vetőmag- és takarmányüzemekről, bio-üzemanyag gyártásáról vagy növényi biomasszára alapozott vegyiparról, illetve vágóhidakról és húsföldolgozókról. A Sofiprotéol égisze alatt kialakult vállalatcsoport bevételének (7,3 milliárd euró, 75% növénytermelésből, 25% állattenyésztésből) 26%-a származik külföldről, alkalmazottainak pedig 35%-a dolgozik Franciaországon kívül. Afrikában jelen vannak Marokkóban, Algériában, Tunéziában és Szenegálban, Ázsiában pedig Malajziában. Európában Szerbia, Románia, Spanyolország, Olaszország, Törökország, Lengyelország, Dánia, Ausztria, Csehország, Belgium, Norvégia tartozik az érdekeltségi körbe, valamint jelen van a Sofiprotéol az USA-ban. Banki részlegük 2012-ben 75 millió eurónyi új fejlesztési kötelezettséget vállalt.